

Sygn. akt IV CSK 111/16

POSTANOWIENIE

Dnia 21 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa D. R.
przeciwko Z. W. K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 października 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 15 września 2015 r., sygn. akt V ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (..) adwokatowi J. M. kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta), podlegającą podwyższeniu o podatek od towarów i usług (VAT) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej powodowi z urzędu.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 28 listopada 2014 r., którym oddalone zostało jego powództwo o zasądzenie zadośćuczynienia w wysokości 680 000 zł za naruszenie dóbr osobistych.

Powód w skardze kasacyjnej powołał obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania wskazał przyczynę objętą art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Na pozbawienie możliwości obrony jego praw, przewidziane w art. 379 pkt 5 k.p.c., wskazuje niedoręczenie mu postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 28 sierpnia 2015 r., którym odrzucono jego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i przeprowadzenie rozprawy apelacyjnej. Postanowienie to otrzymał już po wydaniu zaskarżonego wyroku, z uwagi na skierowanie go na nieaktualny już adres i nieprzekazanie przez poprzedni zakład karny tej przesyłki do właściwego zakładu. W tej sytuacji nie miał świadomości, że pełnomocnik nie zostanie ustanowiony i nie podjął działań mających na celu doprowadzenie go na rozprawę. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z oczywistego naruszenia powołanych przepisów prawa materialnego i procesowego. Obraza art. 117 § 5 k.p.c. doprowadziła także do przełamania zasady równości broni, ponieważ pozwany będąc profesjonalnym pełnomocnikiem był reprezentowany także przez takiego pełnomocnika.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została jako nadzwyczajny środek prawny, służący od prawomocnych orzeczeń, którego celem jest ochrona interesu publicznego, polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Założenie to może być zrealizowane jedynie poprzez powołanie i uzasadnienie istnienia co najmniej jednej z przesłanek wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Nie jest rolą Sądu Najwyższego, nie będącego trzecią instancją sądową, korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby w rzeczywistości miały one miejsce. Do realizacji

celu wyznaczonego temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia dochodzi przez spełnienie chociaż jednej z przesłanek objętych art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Strona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy doszło do całkowitego pozbawienia jej możliwości obrony swych praw, a więc gdy znalazła się w takiej sytuacji, która uniemożliwiła, a nie tylko utrudniła lub ograniczyła popieranie przed sądem dochodzonych żądań. Do pozbawienia możliwości obrony może dojść w następstwie uchybień wynikających z czynności procesowych albo zaniedbań sądu, względnie przeciwnika procesowego. Do przesłanek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw w postępowaniu sądowym lub istotnej jego części należy stwierdzenie czy doszło do naruszenia przepisów procesowych, czy miało to wpływ na możliwość działania oraz czy pomimo zaistnienia tych przesłanek strona mogła bronić swych praw.

Zasadniczo odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia możliwości obrony swych praw. Tylko w niektórych przypadkach nieprzyznanie stronie takiego pełnomocnika może być ocenione jako prowadzące do nieważności postępowania. Dotyczy to jedynie sytuacji, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznaną reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia.

Analiza postępowania zakończonego kwestionowanym wyrokiem wskazuje, że podejmowane przez powoda działania były poprawne i adekwatne do istniejących sytuacji procesowych. Nie było zatem podstaw do uznania, że odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu mogła doprowadzić do pozbawienia go możliwości obrony. Nie doszło do naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów postępowania. Zgodnie z art. 357 § 2 k.p.c., Sąd wysłał postanowienie na ostatni znany mu adres miejsca pobytu powoda. Konieczność powtórzenia tej czynności wywołana była zmianą miejsca pobytu powoda. Nie ma podstaw do przyjęcia, że złożenie ponownego, niedopuszczalnego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu mogło stanowić przyczynę nieważności postępowania, skoro nie było przeszkód do złożenia wniosku o doprowadzenie na rozprawę apelacyjną.

Powołanie się w skardze kasacyjnej na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. W tym celu skarżący powinien zawrzeć we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania stosowny wywód prawny i przedstawić argumenty jurydyczne. Skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli bez wątpliwości nastąpiły podnoszone w niej uchybienia lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo też podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesioną skargę. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie wniesionej skargi do rozpoznania, na tle motywów zaskarżonego postanowienia i podstaw wniesionej skargi, nie daje podstaw do takiej oceny. Argumenty powoda nie zawierają twierdzeń wskazujących na naruszenie zaskarżonym wyrokiem prawa, a tym bardziej w stopniu kwalifikowanym. Powód skupił się na przedstawieniu własnego przekonania o popełnieniu niedopuszczalnych nieprawidłowości, które nie znalazło potwierdzenia.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z zasady przewidzianej w art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., a o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej powodowi z urzędu na podstawie art. 29 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 615).